

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ústí nad Labem rozhodl v senátě složeném z předsedy Mgr. Martina Paška a soudců Mgr. Kateřiny Brodské a Mgr. Jana Pekáče ve věci

žalobkyně

██████████, I. ██████████
bytem v ██████████,
zastoupené Mgr. Jiřím Hladíkem,
advokátem se sídlem v Brně, Náměstí 28. října 1898/9,

proti

žalovanému

statutárnímu městu Mostu, IČO 00266094,
se sídlem v Mostě, Radniční 1,
zastoupenému JUDr. Tomášem Kindlem,
advokátem se sídlem v Chomutově, Blatenská čp. 3218/83,

**o zdržení se zásahů do vlastnického práva a o zaplacení 16 860 Kč s příslušenstvím,
o odvoláních obou účastníků proti rozsudku Okresního soudu v Mostě ze dne
17. prosince 2021, č. j. 17 C 349/2012-285, a o odvolání žalobkyně proti doplňujícímu
usnesení téhož soudu ze dne 17. srpna 2022, č. j. 17 C 349/2012-339,**

takto:

- I. Rozsudek okresního soudu ve znění doplňujícího usnesení téhož soudu se
  - a) ve výrocích I., II., IV. a VII. **potvrzuje**,
  - b) ve výroku III. **mění** tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení před soudem prvního stupně,
  - c) ve výroku V. **mění** potud, že výše nákladů řízení činí 4 707 Kč; jinak se v tomto výroku **potvrzuje**,

d) ve výroku VI. **mění** potud, že výše nákladů řízení činí 354 Kč; jinak se v tomto výroku **potvrzuje**.

II. Žalobkyně je povinna zaplatit žalovanému k rukám jeho zástupce JUDr. Tomáše Kindla na nákladech odvolacího řízení 7 859,49 Kč do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

1. V záhlaví označeným rozsudkem okresní soud zamítl žalobu, kterou se žalobkyně domáhala uložení povinnosti žalovanému zdržet se vypouštění a udržování vzedmutého sloupce vody na pozemku v podílovém spoluvlastnictví žalobkyně parc. č. ██████ v katastrálním území ██████ (výrok I.), žalovanému uložil povinnost zaplatit žalobkyni 1 180 Kč se 7,5% úrokem z prodlení z této částky ročně od 1. 11. 2012 do zaplacení, a to do tří dnů od právní moci rozsudku (výrok II.), ve zbytku, tj. v části, ve které se žalobkyně domáhala zaplacení 15 680 Kč s příslušenstvím žalobu zamítl (výrok IV.) a žalobkyni uložil povinnost zaplatit žalovanému k rukám jeho zástupce na nákladech řízení 63 386,63 Kč do 15 dnů od právní moci rozsudku (výrok III.). Tamtéž označeným doplňujícím usnesením pak rozsudek doplnil o další výroky, jimiž žalobkyni uložil povinnost zaplatit České republice – Okresnímu soudu v Mostě na nákladech řízení 4 884 Kč do tří dnů od právní moci rozsudku (výrok V.), žalovanému uložil povinnost zaplatit České republice – Okresnímu soudu v Mostě na nákladech řízení 177 Kč do tří dnů od právní moci rozsudku (výrok VI.) a žádnému z účastníků nepřiznal právo na náhradu nákladů řízení v souvislosti s vydáním doplňujícího usnesení (výrok VII.).
2. Při svém rozhodnutí ve věci samé soud prvního stupně vycházel ze zjištění, že žalobkyně je spoluvlastnicí pozemku par. č. ██████ se způsobem využití ██████, druh pozemku ██████, v obci Most, katastrálním území ██████, o výměře ██████ (dále jen „předmětný pozemek“). Vlastnické právo ke spoluvlastnickému podílu na tomto pozemku nabyła žalobkyně rozhodnutím Okresního soudu v Mostě ze dne 13. 10. 2004, č. j. D 617/2002-56, jímž byla schválena dohoda dědiců po zůstavitelce ██████. Ta byla vlastnící předmětného pozemku ode dne 29. 8. 1989, avšak bez užívacího práva k němu, neboť šlo o ostatní plochu soužící pro těžbu surovin (lom Vrbenský), k němuž měla užívací právo socialistická organizace Doly Vladimíra Iljiče Lenina (dále jen „DVIL“) Komořany. V současné době se na tomto pozemku nachází vodní nádrž Matylda, která vznikla při rekultivaci lomu Vrbenský a byla plně napuštěna v roce 1992 a která je nyní užívána žalovaným, jakožto vlastníkem rovněž touto vodní plochou zatopeného pozemku parc. č. ██████, který předmětný pozemek zcela obklopuje. Jde o zkolaudované vodohospodářské dílo, zřízené na základě rozhodnutí ze dne 20. 11. 1989, č. j. 1183 zn. Vod/235/Tu/A-2030, které nabylo právní moci dne 15. 1. 1990 a jímž Okresní národní výbor v Mostě (dále jen „ONV“) povolil zřízení vodohospodářského díla, a to stavby Rekultivace povodí lomu Vrbenský podle projektu z měsíce července roku 1989, který zpracoval Hydroprojekt Praha, zakázka č. 1-32-1076, archivní č. 11900/89/1. Původní majitelka předmětného pozemku ██████ nebyla účastnicí správního řízení před bývalým ONV, v němž bylo povoleno zřízení uvedeného vodohospodářského díla. Žalobkyně podala proti rozhodnutí ze dne 20. 11. 1989, č. j. 1183 zn. Vod/235/Tu/A-2030, jako opomenutý účastník řízení odvolání, v němž argumentovala tím, že s povolením vzniku vodní nádrže Matylda nevyslovila její právní předchůdkyně souhlas a její pozemek nebyl vyvlastněn. Toto odvolání bylo rozhodnutím Krajského úřadu Ústeckého kraje ze dne 30. 6. 2016, č. j. 1458/ZPZ/16/ODV-449.1, JID: 70343/2016/KUUK, které nabylo právní moci dne 25. 7. 2019, jako nepřipustné zamítnuto s tím, že ██████ nebyla, jakožto vlastníkem pozemku, účastnicí řízení, neboť tím byl uživatel pozemku DVIL Komořany, přičemž lhůty pro mimořádné opravné prostředky uplynuly již za vlastnictví zůstavitelky. Krajský soud v Ústí nad Labem rozsudkem ze dne 23. 7. 2019, č. j. 15 A 149/2016-49, vycházející z právních předpisů

platných a účinných v období před rokem 1990, zamítl žalobu žalobkyně (totožné s žalobkyní v nyní projednávané věci) proti Krajskému úřadu Ústeckého kraje (v označeném řízení v procesním postavení žalovaného), za účasti žalovaného (v označeném řízení v procesním postavení osoby zúčastněné na řízení), podanou proti rozhodnutí Krajského úřadu Ústeckého kraje ze dne 30. 6. 2016, č. j. 1458/ZPZ/16/ODV-449.1, JID: 70343/2016/KUUK. Kasační stížnost proti tomuto rozsudku podaná byla zamítnuta rozsudkem Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 8. 2020, č. j. 1 As 268/2019-41. Obvyklé nájemné za užívání předmětného pozemku činí 1 180 Kč za období dvou let.

3. Po právním posouzení takto zjištěného skutkového stavu shledal okresní soud žalobu na „vyklizení“ předmětného pozemku nedůvodnou, neboť zájem žalobkyně na „vypuštění vodního díla a navrácení jejího spoluvlastnického podílu pozemku do původního stavu“ zcela zřejmě nemůže převážet nad veřejným zájmem a právní jistotou dotčených osob související s existencí vodního díla, resp. rekultivací lomu, kdy pouze náklady na vypuštění vodního díla by mnohonásobně převyšovaly reálnou cenu pozemku žalobkyně. Dopady vypuštění vodního díla by nebyly pouze ekonomické, ale zejména ekologické a v konečném důsledku by i snížily kvalitu života v regionu dlouhodobě a silně zasaženého těžbou nerostných surovin. Žalovanému přitom svědčí zákonný titul k užívání předmětného pozemku podle novely zákona č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „vodní zákon“), provedené zákonem č. 303/2013 Sb., jež zavedla zákonnou služebnost ukládající žalobkyni povinnost strpět vodní dílo na svých pozemcích, bez ohledu na to, zda žalovaný prokázal své oprávnění k užívání pozemku žalobkyně.
4. Důvodným co do jeho základu však s odkazem na právní názor vyslovený v rozsudcích Nejvyššího soudu České republiky (dále jen „Nejvyšší soud“) ze dne 31. 1. 2006, sp. zn. 33 Odo 1253/2005 (*pozn. odvolacího soudu: toto rozhodnutí bylo uveřejněno v Souboru civilních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu pod č. C 4194 a je stejně jako další níže citovaná rozhodnutí Nejvyššího soudu dostupné prostřednictvím internetu na stránkách Nejvyššího soudu www.nsoud.cz*), ze dne 18. 3. 2015, sp. zn. „28 Cdo 1512/2012“ (*pozn. odvolacího soudu: okresní soud měl zřejmě na mysli rozhodnutí z uvedeného dne sp. zn. 28 Cdo 1512/2014*) a ze dne 23. 6. 2020, sp. zn. 22 Cdo 3631/2019 shledal okresní soud další žalobou uplatněný nárok, a to na „úhradu“ bezdůvodného obohacení za období od 1. 11. 2010 do 31. 10. 2012 (dále jen „rozhodné období“), neboť se jedná o období, v němž již bylo na předmětném pozemku zbudováno vodní dílo, uvedený zákonný důvod k jeho užívání však žalovanému nesvědčil. Do doby účinnosti zákona č. 303/2013 Sb. totiž postrádalo užívání pozemku žalobkyně žalovaným zákonné opory ve smyslu občanskoprávních předpisů, přičemž mezi účastníky nedošlo ke sjednání závazku, z jehož titulu by užívání pozemku ve vlastnictví žalobkyně žalovaným získalo na oprávněnosti. Žalovaný se tak v rozhodném období na úkor žalobkyně bezdůvodně obohatil užíváním jejího předmětného pozemku bez právního důvodu, a je proto povinen jí podle § 451 odst. 1 zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „obč. zák.“) ve spojení s § 458 odst. 1 téhož zákona za použití § 3028 odst. 3 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „o. z.“) vydat bezdůvodné obohacení, a to ve výši obvyklého nájemného za tyto pozemky. Požadovala-li žalobkyně z titulu bezdůvodného obohacení více, okresní soud žalobu zamítl. Nedůvodnou přitom okresní soud shledal námitku žalovaného, že žalobou uplatněné právo je promlčeno, když žalobkyni neuplynula ani subjektivní ani objektivní promlčecí lhůta ve smyslu § 100 odst. 1, 2, § 101 a § 107 odst. 1, 2 obč. zák. Vzhledem k tomu, že žalovaný přes výzvu nezaplatil žalovanou částku, ocítl se s placením dluhu v prodlení, a okresní soud proto žalobkyni přiznal i úroky z prodlení v zákonné výši.
5. Nákladový výrok s odkazem na ustanovení § 142 odst. 2 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „o. s. ř.“) odůvodnil okresní soud

částečným úspěchem obou stran sporu. Náklady řízení proto poměrně rozdělil a vysvětlil, jakými úvahami se řídil při určení míry úspěchu a neúspěchu každého z účastníků. Tento poměru určil, pokud jde o dílčí nárok na zaplacení peněžitého plnění, jako 7% úspěch žalobkyně a 93% úspěch žalovaného, a pokud jde o řízení jako celek, jako 3,5% úspěch žalobkyně a 96,5% úspěch žalovaného.

6. Podle výsledku řízení pak okresní soud v záhlaví tohoto rozsudku označeným doplňujícím usnesením vydaným za použití § 166 o. s. ř. s odkazem na § 148 odst. 1 o. s. ř. uložil účastníkům povinnost k náhradě nákladů státu, které představuje vyplacené znalečné ve výši 5 061 Kč. Povinnost nahradit tyto náklady státu okresní soud mezi účastníky za použití § 142 odst. 2 o. s. ř. mezi účastníky rozdělil v poměru jejich úspěchu a neúspěchu, a tedy žalobkyni uložil povinnost zaplatit 96,5 % z uvedené částky a žalovanému 3,5 % z uvedené částky. Vzhledem k tomu, že v souvislosti s vydáním doplňujícího usnesení nevznikly účastníkům náklady řízení, rozhodl okresní soud s odkazem na ustanovení § 142 o. s. ř., že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení v souvislosti s vydáním doplňujícího usnesení.
7. Proti rozsudku okresního soudu podali včas odvolání oba účastníci. Žalobkyně jej – posuzováno podle obsahu odvolání (srov. § 41 odst. 2) – napadla v jeho zamítavých výrocích I. a IV. a ve III. výroku nákladovém (proti vyhovujícímu výroku II. nikterak nebrojila; ostatně ani by k tomu nebyla subjektivně oprávněna), žalovaný jej napadl ve vyhovujícím výroku II. Žalobkyně rovněž včas podaným odvoláním napadla doplňující usnesení, a to ve všech jeho výrocích.
8. Žalobkyně se domáhala zrušení napadeného rozhodnutí a vrácení věci okresnímu soudu k dalšímu řízení. Namítala, že žalovaný neprokázal právní důvod užívání předmětného pozemku, neboť ne každé zatopení pozemku je vodním dílem. Poukázala na to, že z rozhodnutí ONV ze dne 20. 11. 1989, č. j. 1183 zn. Vod/235/Tu/A-2030, lze zjistit pouze to, že stavba bude umístěna na pozemcích v katastrálním území ■■■■■ přičemž povolení danou stavbu označuje názvem vodní nádrž Vrbenský, což přesvědčivě neukazuje na vodní dílo nazývané Matylda (nacházející se na předmětném pozemku), nýbrž na vodní dílo protilehlé označené právě jménem Vrbenský (kde se předmětný pozemek nenachází). Žalovaný ani neprokázal, že dílo bylo zřízeno před 1. 1. 2002. Pokud jde o výši náhrady, pak v době, za niž je požadováno bezdůvodné obohacení, tj. před účinností ustanovení § 59a vodního zákona, nebylo povinností žalované na svém pozemku vodní dílo strpět, a nebyl-li by pozemek zaplaven, mohla jej užívat podle své vůle. Výše bezdůvodného obohacení se tedy měla stanovit, jako by se jednalo o pozemek přítomností vodního díla nezatížený. Dle mínění žalobkyně se jedná o stejnou situaci, jako by někdo bezdůvodně užíval byt jiného, ovšem náhradu by chtěl určit jako by šlo o skladovací prostory, s tím, že v onom bytě stejně nebydlel, ale jen si v něm uskladnil věci. Pokud jde o výrok o nákladech řízení, pak se pro případ, že jejímu odvolání ve věci samé nebude vyhověno, žalobkyně dovolávala ustanovení § 150 o. s. ř., pro jehož použití považuje za významné okolnosti případu, kdy zákonné věcné břemeno ve smyslu § 59a vodního zákona bylo zavedeno až po podání žaloby.
9. Žalovaný se domáhal změny vyhovujícího výroku rozsudku tak, že i v tam uvedeném rozsahu bude žaloba zamítnuta, neboť má s ohledem na právní názor vyslovený v rozsudcích Nejvyššího soudu ze dne 9. 12. 2020 sp. zn. 22 Cdo 3258/2020, ze dne 25. 1. 2001, sp. zn. 22 Cdo 1665/99, a ze dne 10. 3. 2003, sp. zn. 22 Cdo 2093/2001, že žalobkyni náhrada za užívání předmětného pozemku nenáleží, neboť vodní dílo, které se nachází na předmětném pozemku bylo zřízeno před účinností Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“; *pozn. odvolacího soudu, ta byla přijata původně dne 9. 1. 1991 ústavním zákonem č. 23/1991 Sb., následně byla pod č. 2/1993 Sb. vyhlášena jako součást ústavního pořádku České republiky*). Poukázal na to, že ke dni omezení vlastnického práva žalobkyně (její právní předchůdkyně), tj. ke dni 20. 11. 1989, kdy bylo vydáno vodoprávního

rozhodnutí č. j. 1183 zn. Vod/235/Tu/A-2030, právní předpisy nárok na náhradu za takové omezení nestanovovaly. Tuto náhradu pak zpětně zákonodárce zavedl až prostřednictvím § 59a vodního zákona, nárok na jednorázovou náhradu podle tohoto ustanovení však žalobkyně v tomto řízení neuplatnila.

10. Odvolací soud k projednání odvolání nařídil jednání, při němž z podnětu podaných odvolání podle § 212, 212a o. s. ř. přezkoumal rozsudek okresního soudu ve všech jeho výrocích, tj. včetně těch, které byly doplněny doplňujícím usnesením, přičemž odvolání podaná ve věci samé důvodnými neshledal.
11. Za odvolacího řízení navrhla žalobkyně, aby odvolací soud řízení přerušil a předložil věc Ústavnímu soudu, neboť má za to, že ustanovení § 59a vodního zákona je v rozporu s ústavním pořádkem, konkrétně s ústavně zaručeným právem vlastnickým, kdy toto ustanovení představuje extrémní zásah do vlastnického práva žalobkyně, již v podstatě zbylo jen holé vlastnictví k předmětnému pozemku, který je zcela neprodejný. Jde o zásah, který vlastnické právo žalobkyně zcela vyprázdnil.
12. Odvolací soud tomuto návrhu nevyhověl.
13. Podle čl. 95 odst. 2 ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústavy České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „Ústava“) *dojde-li soud k závěru, že zákon, jebož má být při řešení věci použito, je v rozporu s ústavním pořádkem, předloží věc Ústavnímu soudu.*
14. Podle čl. 11 odst. 1 Listiny *každý má právo vlastnit majetek. Vlastnické právo všech vlastníků má stejný zákonný obsah a ochranu. Dědění se zaručuje.* Podle odst. 4 téhož článku *vyvlastnění nebo nucené omezení vlastnického práva je možné ve veřejném zájmu, a to na základě zákona a za náhradu.*
15. Podle § 59a vodního zákona ve znění zákona č. 303/2013 Sb., účinného od 1. 1. 2014, *vlastník pozemku je povinen strpět za náhradu na svém pozemku vodní dílo vybudované před 1. lednem 2002 a jeho užívání.*
16. Žalobkyni lze přisvědčit potud, že citované ustanovení § 59a vodního zákona zakládá výrazné omezení jejího ústavně zaručeného práva vlastnického k předmětnému pozemku. To však samo o sobě protiústavní není. Listina ve svém čl. 11 odst. 4 s takovýmto omezením vlastnického práva (a dokonce i s možností úplného vyvlastnění) výslovně počítá, stanovuje však předpoklady, které musejí být splněny. Tyto předpoklady jsou tři, a jsou jimi, (1.) že omezení vlastnického práva je ve veřejném zájmu, (2.) že k němu došlo na základě zákona a (3.) že se tak stane za náhradu. Všechny tyto předpoklady jsou v daném případě splněny. Omezení vlastnického práva bylo založeno zákonem, a to za náhradu. Je přitom zřejmé, že vodní díla mají zásadní úlohu, když plní funkce ekologické (přispívají k zadržování vody v krajině a tím i k boji proti suchu, dotvářejí krajinný ráz, jsou domovem vodních rostlin a živočichů), vodohospodářské (zajišťují zásobování obyvatelstva pitnou vodou a zásobování vodou pro zemědělské a průmyslové využití), rekreační (umožňují veřejnosti trávit u vody svůj volný čas, ať již pasivně při odpočinku, nebo aktivně provozováním vodních sportů), jakož zajištění ochrany před povodněmi; jejich přítomnost v krajině je tedy nesporně ve veřejném zájmu. V daném konkrétním případě, je nadto tento veřejný zájem zcela očividný, jak na to ostatně zcela výstižně poukázal již Nejvyšší správní soud v okresním soudem citovaném rozsudku ze dne 13. 8. 2020, sp. zn. 1 AS 268/2019, jímž byla zamítnuta žalobkynina kasační stížnost podaná proti rozhodnutí krajského soudu o její žalobě, již napadla rozhodnutí odvolacího správního orgánu v řízení, v němž – prostřednictvím odvolání proti rozhodnutí, jímž bylo zřízeno vodohospodářské dílo nacházející se na jejím pozemku – chtěla ve výsledku dosáhnout zrušení tohoto správního rozhodnutí, a tedy i povolení zřízení předmětného vodního díla, když zdůraznil, že *„ústavitelka nabyla pozemky zasažené těžbou těsně před rekultivací lomu. Obecně omezení vlastnických práv (zatopení vytěženého lomu) ve veřejném zájmu za náhradu*

zpravidla splňuje zákonné podmínky i v současně existujícím právním státu (srov. čl. 11 odst. 4 ústavního zákona č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod). Zájem stěžovatelky na vypuštění vodního díla a navrácení jejího spoluvlastnického podílu pozemku do původního stavu v nyní projednávané věci zcela zřejmě nemůže převážet nad veřejným zájmem a právní jistotou dotčených osob související s existencí vodního díla, resp. rekultivací lomu. Pouze náklady na vypuštění vodního díla by mnohonásobně převyšovaly reálnou cenu stěžovatelčina pozemku. Dopady vypuštění vodního díla by nebyly pouze ekonomické, ale zejména ekologické. V konečném důsledku by i snížily kvalitu života v regionu dlouhodobě a silně zasaženého těžbou nerostných surovin.“ Z vyložených důvodů má odvolací soud za to, že ustanovení § 59a vodního zákona, jehož má být při řešení nyní projednávané věci použito, není v rozporu s ústavním pořádkem, a neshledává proto důvod k předložení věci Ústavnímu soudu (§ 95 odst. 2 Ústavy; *arg. a contrario*).

17. Řízení předcházející vydání napadeného rozsudku není zatíženo žádnou procesní vadou, která by mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, takováto vada ostatně ani není žádným z odvolatelů namítána. Odvolací soud proto přistoupil k věcnému přezkumu napadených rozhodnutí.
18. Okresní soud správně zjistil skutkový stav v rozsahu potřebném pro rozhodnutí ve věci. Skutková zjištění okresního soudu, jak již byla shora shrnuta, mají spolehlivou oporu ve shodných tvrzeních účastníků (§ 120 odst. 3 o. s. ř.) nebo v okresním soudem provedeném dokazování. Ze skutkových zjištění učiněných okresním soudem, jak již byla shora citována, proto při svém rozhodnutí vycházel i soud odvolací. Pokud jde o jednotlivé důkazy, z nichž okresní soud činil jednotlivá dílčí skutková zjištění, odkazuje odvolací soud pro stručnost na v tomto směru velmi podrobné odůvodnění přezkoumávaného rozsudku, přičemž ke skutkovým odvolacím námitkám žalobkyně dodává následující.
19. Žalobkyně již v žalobě vylíčila rozhodující skutečnosti tak, že předmětný pozemek tvoří dno umělé vodní nádrže Matylda a je ze všech stran obklopen pozemkem ve vlastnictví žalovaného parc. č. █████ přičemž k napuštění nádrže došlo v roce 1992; v řízení před soudem prvního stupně tato svá skutková tvrzení nezměnila. Z logiky věci plyne, že není možné napustit nádrž nevybudovanou, a tedy, byla-li nádrž Matylda v roce 1992 napuštěna, byla již v tomto roce i vybudována. Žalovaný tato žalobkynina skutková tvrzení v řízení nikterak nerozporoval, proto také nemusel – jak se mylně domnívá žalobkyně – prokazovat, že vodní nádrž Matylda, již je předmětný pozemek zatopen, byla vybudována přede dnem 1. 1. 2002 (tj. před datem rozhodným z hlediska výše citovaného § 59a vodního zákona), a soud prvního stupně správně v tomto směru vzal za své skutkové zjištění toto výše uvedené shodné tvrzení účastníků (§ 120 odst. 3 o. s. ř.), tedy vycházel z toho, že vodní nádrž Matylda, na jejímž dně se nachází předmětný pozemek, byla vybudována a napuštěna přede dnem 1. 1. 2002. S ohledem na skutečnost, že před skončením posledního jednání ve věci konaného před soudem prvního stupně dne 30. 11. 2021, byli – jak plyne z protokolu o tomto jednání – účastníci řádně poučeni dle § 119a o. s. ř. (tj. o tom, že všechny rozhodné skutečnosti musí uvést a že důkazy musí být označeny dříve, než ve věci vyhlásí rozhodnutí, neboť později uplatněné skutečnosti a důkazy jsou odvolacím důvodem jen za podmínek uvedených v § 205), probíhá odvolací řízení v systému neúplné apelace, v němž – až na výjimky stanovené v § 205 písm. a) až g) o. s. ř., které naplněny nejsou – nelze účinně uplatnit nové skutečnosti a důkazy, vycházel z téhož skutkového zjištění při svém rozhodnutí i odvolací soud.
20. Žalobkyni lze přisvědčit, že ONV rozhodnutím č. j. 1183 zn. Vod/235/Tu/A-2030, povolil zřízení vodohospodářského díla, které je v něm specifikováno pouze umístěním v katastrálním území █████ a označeno jako vodní nádrž Vrbenský, kdežto název vodní nádrže, na jejímž dně se nachází předmětný pozemek, je Matylda, přičemž název Vrbenský nese blízka menší vodní nádrž. Odvolací soud ovšem s odkazem na ustanovení § 121 o. s. ř. při odvolacím jednání seznámil účastníky s tím, že je obecně známou skutečností, že v katastrální území █████ se nacházejí dvě

vodní nádrže, obě vzniklé zatopením hnědouhelného lomu Vrbenský. Větší z nich se nyní nazývá Matylida, ale zpočátku se nazývala podle zatopeného lomu, tj. Vrbenský, a teprve po jejím přejmenování na Matyldu (podle prvorepublikového označení daného lomu) připadlo jméno Vrbenský menší z nich (na jejímž dně se předmětný pozemek nenachází). Tyto skutečnosti jsou dostupné i ve veřejně dostupných zdrojích, např. v české verzi internetové encyklopedie Wikipedie (www.wikipedia.org) pod heslem Matylida (jezero). Žádné pochybnosti o tom, že se rozhodnutí ONV o povolení vodohospodářského díla ze dne 20. 11. 1989, č. j. 1183 zn. Vod/235/Tu/A-2030, týká vodní nádrže nacházející se na předmětném pozemku, a tedy vodní nádrže nazývané v současné době Matylida, nikoli blízké menší vodní nádrže nyní nazývané Vrbenský, tedy nemá ani odvolací soud. Ostatně takové pochyby neměla nikdy ani sama žalobkyně, neboť právě jako opomenutý vlastník pozemku, na němž bylo vodní dílo tímto rozhodnutím povolené vybudováno, napadla toto rozhodnutí odvoláním a správní žalobou pak rozhodnutí, jímž bylo toto její odvolání zamítnuto a kasační stížností rozhodnutí, jímž byla tato její správní žaloba zamítnuta. Důvodem jejího neúspěchu v uvedeném správním řízení přitom nebylo to, že by správní orgány nebo soudy ve správním soudnictví dospěly k závěru, že žalovaná nebyla vlastnící pozemku povolovaným vodním dílem zasaženého, ale pozemku který byl zasažen jiným vodním dílem, jehož se uvedené správní rozhodnutí netýká, nýbrž to, že žalobkyně (a v době rozhodování správního orgánu v prvním stupni její právní předchůdkyně) sice vlastnící pozemku povolovaným vodohospodářským dílem zasaženého byla a je, avšak účastníkem správního řízení podle tehdy platných právních předpisů nebyl vlastník pozemku, ale osoba, která k němu měla užívací právo a již v době rozhodování o povolení vodohospodářského díla byla socialistická organizace DVIL Komořany – tedy důlní podnik, který prováděl těžbu v lomu Vrbenský a následnou rekultivaci tohoto vytěženého lomu.

21. Okresní soud zjištěný skutkový stav správně posoudil i po právní stránce.
22. Jelikož vodní dílo nacházející se na předmětném pozemku bylo povoleno a vybudováno před 1. 1. 2002, je žalobkyně jakožto (spolu)vlastnice tohoto pozemku podle výše citovaného § 59a vodního zákona povinna strpět na svém pozemku toto vodní dílo a jeho užívání, nemůže se tedy úspěšně domáhat toho, aby se žalovaný zdržel vpouštění a udržování vody na předmětném pozemku, neboť toho by nebylo – s ohledem na umístění předmětného pozemku v zásadě uprostřed vodní nádrže Matylida – dobře možno dosáhnout jinak, nežli vypuštěním této vodní nádrže. Žalobkyni za toto užívání náleží ze zákona jednorázová náhrada a je věcí žalobkyně, zda se této náhrady domáhá (domáhala), případně zda tak učinila včas (když žalovaný při odvolacím jednání vyjádřil názor, že tento nárok je již promlčen) – předmětem tohoto řízení tato jednorázová náhrada není, a odvolací soud proto nemá důvodu se otázkou výše této jednorázové náhrady a jejího případného promlčení zabývat. Pokud tudíž byla žaloba v uplatněném zápůrčím nároku zamítnuta z důvodu existence zákonného věcného břemene, v jehož důsledku je žalobkyně povinna na svém pozemku vodní dílo strpět, je rozhodnutí okresního soudu věcně správné.
23. Pokud jde o druhý žalobou uplatněný nárok na vydání bezdůvodného obohacení, pak okresní soud dospěl ke správnému závěru, že v rozhodném období žalovaný užíval pozemek žalobkyně umístěním vodního díla Matylida na tomto pozemku bez právního důvodu. Rozhodnutí o povolení tohoto vodního díla vydané správním orgánem není rozhodnutím, které by ve smyslu soukromoprávním zakládalo užívací právo žalovaného (jeho právního předchůdce) k předmětnému pozemku; nedošlo jím k vyvlastnění předmětného pozemku, ale ani k omezení vlastnického práva jeho vlastníků. K takovému omezení došlo až vznikem zákonného věcného břemene podle ustanovením § 59a vodního zákona účinného od 1. 1. 2014 (tj. až po uplynutí rozhodného období), přičemž toto věcné břemeno však nebylo zřízeno se zpětnou účinností. Jak dovodil Nejvyšší soud ve svém rozsudku ze dne 27. 5. 2021, sp. zn. 22 Cdo 3876/2020,

s odkazem na prejudikaturu v tomto rozhodnutí citovanou, *ke vzniku zákonného věcného břemene (při naplnění hypotézy § 59a vodního zákona) dochází dnem účinnosti zákona, kterým byla daná právní norma včleněna do právního řádu, tedy k 1. 1. 2014. K tomuto datu vzniká omezení vlastníka pozemku zákonným věcným břemenem (s účinky ex nunc, pro futuro) a dochází také ke vzniku nároku na náhradu za omezení vlastnického práva...Vlastník pozemku je tedy omezen existencí zákonného věcného břemene od 1. 1. 2014, ex nunc, pro futuro, a jednorázová náhrada ve smyslu § 59a vodního zákona mu tak náleží za budoucí omezení vlastnického práva...§ 59a vodního zákona tak legalizuje vodní díla zbudovaná před 1. 1. 2002 na cizích pozemcích proto, že zákonodárce zjevně spatřuje významný veřejný zájem na jejich dalším zachování, přičemž kompenzace je pak pouze nutným důsledkem omezení vlastnického práva, ke kterému (nově) legalizací vodních děl na cizích pozemcích dochází. Doba vzniku vodního díla, jeho právní povaha v době vzniku, ani případné historické nároky právních předchůdců na náhradu za omezení vlastnického práva proto nejsou pro posouzení nároku na náhradu podle § 59a vodního zákona relevantní; jde o náhradu za omezení vlastnického práva vzniklé vlastníku pozemku ke dni 1. 1. 2014, a to uložením (do té doby neexistující) povinnosti vodní dílo na svém pozemku strpět. Peněžitá náhrada podle § 59a vodního zákona tedy není náhradou „zpětně zavedenou“, jak se domnívá žalovaný. Nárok na peněžitou náhradu za omezení vlastnického práva žalobkyně k předmětnému pozemku podle § 59a vodního zákona tedy nevylučuje, nezahrnuje ani nekonzumuje nárok na náhradu za omezení téhož vlastnického práva, k němuž došlo před 1. 1. 2014. Odkazy na judikaturu, kterými se žalovaný snaží uvedený závěr zpochybnit, přitom nejsou přílehavé.*

24. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 9. 12. 2020, sp. zn. 22 Cdo 3258/2020, řeší otázku, že na základě původních skutkových tvrzení nelze nárok žalobce na místo původně požadovaného periodického plnění z titulu bezdůvodného obohacení, bez případného připuštění změny žaloby, právně kvalifikovat jako nárok na jednorázovou náhradu za omezení vlastnického práva ve smyslu § 59a vodního zákona. O takový případ se však v projednávané věci nejedná. Žalobkyně se nedomáhá periodického plnění z titulu bezdůvodného obohacení za období od 1. 1. 2014, které by soud kvalifikoval jako požadavek na náhradu za omezení vlastnického práva dle § 59a vodního zákona, nýbrž plnění z titulu bezdůvodného obohacení za období tomuto datu předcházející, ve kterém se omezení vlastnického práva podle § 59a vodního zákona neuplatnilo a jehož náhradu úprava § 59a ve smyslu speciality nevylučuje, neboť podle ní je jednorázovým plněním nahrazováno omezení vlastnického práva, k němuž dochází počínaje až dnem 1. 1. 2014 *pro futuro* (tj. do budoucna, nikoli zpětně).
25. Rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 25. 1. 2001, sp. zn. 22 Cdo 1665/99, a ze dne 10. 3. 2003, sp. zn. 22 Cdo 2093/2001, řeší případy, kdy bylo věcné břemeno zřízeno nebo vlastnické právo podle tehdy platného právního předpisu omezeno v době, kdy neplatila Listina. Ani o takový případ se však v projednávané věci nejedná. K předmětnému pozemku nebylo až do vzniku zákonného věcného břemene podle § 59a vodního zákona, tedy až do 1. 1. 2014, zřízeno věcné břemeno, ani jiné smluvní či zákonné omezení vlastnického práva k němu. Za této situace je tedy třeba v souladu s judikaturou reprezentovanou např. rozhodnutím Nejvyššího soudu ze dne 14. 12. 2006, sp. zn. 33 Odo 1408/2004, uveřejněným ve Souboru civilních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu pod č. C 4940, vypořádat vztah mezi žalobkyní jakožto (spolu)vlastnicí pozemku, který tvoří dno a břehy vodní nádrže se sloupcem vzduché vody (která není předmětem vlastnictví a ani není součástí ani příslušenstvím pozemků; srov. § 3 odst. 1 vodního zákona), a žalovaným, jakožto uživatelem vodohospodářského díla – vodní nádrže Matylda v rozhodném období předcházejícím datu 1. 1. 2014 vypořádat podle zásad bezdůvodného obohacení.
26. Podle § 3081 o. z. *tento zákon nabývá účinnosti 1. 1. 2014.*
27. Podle § 3028 odst. 1 o. z. *se tímto zákonem řídí práva a povinnosti vzniklé ode dne nabytí jeho účinnosti. Podle odst. 2 téhož ustanovení není-li dále stanoveno jinak, řídí se ustanoveními tohoto zákona i právní*

poměry týkající se práv osobních, rodinných a věcných; jejich vznik, jakož i práva a povinnosti z nich vzniklé přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona se však posuzují podle dosavadních právních předpisů. Podle odst. 3 citovaného ustanovení není-li dále stanoveno jinak, řídí se jiné právní poměry vzniklé přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, jakož i práva a povinnosti z nich vzniklé, včetně práv a povinností z porušení smluv uzavřených přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, dosavadními právními předpisy. To nebrání ujednání stran, že se tato jejich práva a povinnosti budou řídit tímto zákonem ode dne nabytí jeho účinnosti.

28. Při použití uvedených intertemporálních pravidel dospěl okresní soud ke správnému závěru, že požadované bezdůvodné obohacení je třeba vypořádat podle právních předpisů účinných do 31. 12. 2013, neboť období, za něž je bezdůvodné obohacení požadováno, spadá celé do doby před 1. 1. 2014 (§ 3028 odst. 1, 3 o. z.), přičemž na závazky z bezdůvodného obohacení nedopadá ustanovení § 2028 odst. 2 o. z.
29. Podle § 451 odst. 1 obč. zák. *kdo se na úkor jiného bezdůvodně obohatí, musí obohacení vydat.* Podle odst. 2 téhož ustanovení *bezdůvodným obohacením je majetkový prospěch získaný plněním bez právního důvodu, plněním z neplatného právního úkonu nebo plněním z právního důvodu, který odpadl, jakož i majetkový prospěch získaný z nepoctivých zdrojů.*
30. Podle § 456 věty první obč. zák. *předmět bezdůvodného obohacení se musí vydat tomu, na jehož úkor byl získán.*
31. Pole § 458 odst. 1 obč. zák. *musí být vydáno vše, co bylo nabyto bezdůvodným obohacením. Není-li to dobře možné, zejména proto, že obohacení záleželo ve výkonech, musí být poskytnuta peněžitá náhrada.*
32. V projednávané věci je rozhodující zjištění, že žalobkyně je sice (spolu)vlastnicí zatopeného pozemku (tedy části zemského povrchu, na němž je zadržována voda), avšak nedisponuje veřejnoprávním oprávněním, které by jí umožňovalo nakládat s vodami zadržovanými na tomto pozemku. Žalovanému, v jehož prospěch nebylo v rozhodném období k předmětnému pozemku zřízeno věcné břemeno ani jiné užívací právo, se tak v tomto období dostalo bezdůvodného obohacení ve smyslu § 451 obč. zák. spočívajícího v plnění bez právního důvodu. Obohacení žalovaného tudíž spočívá v užívání předmětného zatopeného pozemku. Vydání toho, co bylo získáno takovým bezdůvodným obohacením, není dobře možné, proto je žalovaný povinen poskytnout žalobkyni peněžitou náhradu. Okresní soud tudíž nepochybil, jestliže výši bezdůvodného obohacení, které žalovaný získal na úkor žalobkyně, určil peněžitou částkou, která odpovídá částkám vynakládaným obvykle v daném místě a čase na užívání obdobných nemovitostí, zpravidla právě formou nájmu (srov. *mutatis mutandis* již citované rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 33 Odo 1408/2014), nikoli na užívání pozemků vodním dílem nezatížených, jak se toho domáhá žalobkyně. Ani její přírůstek není přílehlavý. Nejde tu o obdobu případu, kdy je bez právního důvodu k uskladnění věcí užíván byt, nýbrž o obdobu případu, kdy je k uskladnění věcí užíváno skladiště (vodním dílem zatopený pozemek je užíván jako vodní plocha). Ostatně ani kdyby předmětný pozemek nebyl zatopen vodou, nemohla by s ním žalobkyně s ohledem na povahu tohoto pozemku, který byl před jeho rekultivací vybudováním vodní nádrže částí vytěženého hnědouhelného lomu zcela obklopenou pozemky jiného vlastníka téhož charakteru, nakládat neomezeně podle svých úvah; i takovýto pozemek by byl obtížně pronajmutelný, což by se stejně jako u pozemku zatopeného negativně odrazilo na obvyklé ceně jeho nájmu.
33. Okresní soud se náležitě vypořádal i s nedůvodností vznesené námitky promlčení, a jelikož nesprávnost tohoto závěru okresního soudu již nebyla žalovaným v rámci jeho odvolací argumentace namítána, lze v tomto směru na odůvodnění napadeného rozsudku pro stručnost toliko odkázat.

34. Pochybení okresního soudu nelze shledat ani v přiznání úroku z prodlení, a jelikož žalovaný v odvolání nenamítá nesprávnost určení jeho výše ani určení počátku prodlení, lze i v tomto směru na odůvodnění napadeného rozsudku odkázat.
35. Z vyložených důvodů shledal odvolací soud věcně správnými i výroky napadeného rozsudku, jimiž bylo žalobě, pokud jde o nárok na peněžité plnění, zčásti vyhověno a zčásti (pokud byla požadována peněžité náhrada za bezdůvodné obohacení vyšší, než by odpovídala obvyklému nájemnému) byla i v tomto rozsahu zamítnuta.
36. Pokud jde o nákladový výrok je třeba přisvědčit okresnímu soudu, že převážně úspěšným účastníkem řízení před soudem prvního stupně byl žalovaný. Žalobkyně byla, pokud jde o zápůrčí žalobní nárok, neúspěšnou zcela, a i pokud jde o uplatněný peněžité nárok, byla úspěšnou pouze ve výrazně menším rozsahu, takže vzhledem k celému předmětu řízení lze dokonce uzavřít, že žalovaný měl neúspěch jen v poměrně nepatrné části (§ 143 odst. 3 o. s. ř.). Odvolatelce však lze přisvědčit, že v okolnostech případu lze spatřovat důvody zvláštního zřetele hodné, pro které je namíste za použití § 150 o. s. ř. žalovanému právo na náhradu nákladů řízení před soudem prvního stupně odeprít. Neúspěch žalobkyně v zápůrčí části žaloby byl důsledkem právní úpravy přijaté až po podání žaloby, stanovení výše bezdůvodného obohacení pak bylo obtížné, neboť sám znalec, z jehož posudku soud vycházel uvedl, že pozemek je natolik specifický, že nejsou k dispozici žádné srovnatelné pozemky.
37. Pokud jde o náklady státu, pak okresní soud správně za použití § 148 podle výsledku řízení povinnost k jejich náhradě mezi účastníky poměrně rozdělil. Vzhledem k tomu, že tyto náklady představující znalečné vynaložené na určení obvyklého nájemného, které bylo podkladem pro určení výše bezdůvodného obohacení, se váží výlučně k dílčímu peněžitému nároku, je podle názoru odvolacího soudu třeba povinnost k náhradě těchto nákladů rozdělit v poměru úspěchu a neúspěchu účastníků vztahujícímu se k tomuto dílčímu nároku. Z požadovaných 16 860 Kč s příslušenstvím bylo žalobkyni přiznáno 1 180 Kč s příslušenstvím, což představuje úspěch žalobkyně (po zaokrouhlení na celá procenta) ze 7 % ($1\,180/16\,860 \times 100$), žaloba byla zamítnuta co do částky 15 680 Kč s příslušenstvím, což představuje úspěch žalovaného (po zaokrouhlení na celá procenta) z 93 % ($15\,680/16\,860$). Z vynaložených nákladů státu ve výši 5 061 Kč by tak měla žalobkyně zaplatit 93 %, a tedy (po zaokrouhlení na celé koruny) 4 707 Kč, a žalovaný 7 %, a tedy (po zaokrouhlení na celé koruny) 354 Kč.
38. Správným pak odvolací soud shledal výrok o nákladech řízení o vydání doplňujícího usnesení, který odpovídá tomu, že v této fázi řízení žádný z účastníků úkony nečinil, žádnému z nich tak náklady řízení v souvislosti s vydáním doplňujícího usnesení nevznikly.
39. Ze všech vyložených důvodů odvolací soud napadený rozsudek ve znění doplňujícího usnesení ve všech jeho výrocích ve věci samé (tj. ve výrocích I., II. a IV.), ve výrocích o nákladech státu (tj. ve výrocích V. a VI.) co do jejich základu a lhůty k plnění a ve výroku o nákladech řízení o vydání doplňujícího usnesení (tj. ve výroku VII.) podle § 219 o. s. ř. jako věcně správný potvrdil. Ve výroku o nákladech řízení ve vztahu mezi účastníky (ve výroku III.) a co do výše nákladů státu (určené ve výrocích V. a VI.), jej pak za použití § 220 odst. 1 písm. a) o. s. ř. změnil tak, jak je uvedeno ve výroku tohoto rozsudku.
40. Pokud jde o věc samu, byl úspěch účastníků v tomto odvolacím řízení stejný jako v řízení před soudem prvního stupně, a tedy převážně úspěšným byl i v tomto odvolacím řízení žalovaný, přičemž neúspěšný byl pouze v poměrně nepatrné části. Neúspěšný sice byl, pokud jde o náklady řízení; o nich však bylo odvolacím soudem rozhodnuto za použití zmírňujícího ustanovení § 150 o. s. ř., tedy na základě procesněprávní normy s relativně neurčitou hypotézou, jejíž použití záviselo na úvaze soudu. Odvolací soud proto za použití § 142 odst. 3 o. s. ř. ve spojení s § 224 odst. 1 o. s. ř. přiznal žalovanému plnou náhradu nákladů odvolacího řízení, neboť okolností, pro

které mu nebyly za použití § 150 o. s. ř. přiznány náklady řízení před soudem prvního stupně, již není namístě zohlednit též v řízení odvolacím, v němž již byla žalobkyně seznámena s důvody svého převážného neúspěchu v řízení před soudem prvního stupně a měla a mohla zvážit přesvědčivost své odvolací argumentace i rizika spojená s případným neúspěchem jejího odvolání. Žalovanému přiznané náklady odvolacího řízení ve výši 7 859,49 Kč sestávají ze zaplaceného soudního poplatku ve výši 1 000 Kč a z nákladů právního zastoupení, jež tvoří mimosmluvní odměna za dva úkony právní služby, z toho jeden ve výši 1 000 Kč (vypočtené z tarifní hodnoty 1 180 Kč) za odvolání proti výroku II. rozsudku okresního soudu dle § 7 bodu 3. § 8 odst. 1, § 11 odst. 1 písm. k) a t. a jeden ve výši 3 180 Kč (vypočtené z tarifní hodnoty 51 860 Kč, která představuje součet tarifních hodnot obou nároků, které byly předmětem odvolacího řízení, pro něž není spojení ke společnému projednání stanoveno právním předpisem, tj. tarifních hodnot 35 000 Kč a 16 860 Kč) za účast u jednání před odvolacím soudem dle § 7 bodu 5., § 8 odst. 1, § 9 odst. 3 písm. b), § 11 odst. 1 písm. g) a § 12 odst. 3 a. t., dvě paušální náhrady hotových výdajů ve výši 300 Kč, cestovní náhrady ve výši 889 Kč při celkové ujeté vzdálenosti z Chomutova do Ústí nad Labem (tj. ze sídla zástupce žalovaného k odvolacímu soudu) a zpět 130 km, kombinované spotřebě 4,80 l/100 km, ceně 95oktanového benzínu 44,50 Kč/l a základní náhradě 4,70 Kč/km (vyhl. č. 237/2022 Sb.) a náhrada za 21% daň z přidané hodnoty z odměny a náhrad ve výši 1 190,49 Kč $[0,21 \times (1 000 + 3 180 + 600 + 889)]$.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku, pokud jím byl rozsudek okresního soudu potvrzen v jeho výroku I., je **přípustné dovolání**, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešená právní otázka posouzena jinak; v části týkající se jeho ostatních výroků však proti němu **dovolání přípustné není** [§ 238 odst. 1 písm. c) a h) o. s. ř.]. Přípustnost dovolání je oprávněn zkoumat jen dovolací soud. Účastník může podat dovolání do dvou měsíců od doručení tohoto rozsudku k Nejvyššímu soudu České republiky prostřednictvím Okresního soudu v Mostě.

Nebude-li povinnost uložená tímto rozsudkem splněna dobrovolně, lze se jejího splnění domáhat návrhem na soudní výkon rozhodnutí nebo exekučním návrhem.

V Ústí nad Labem 23. listopadu 2022

Mgr. Martin Pašek v. r.
předseda senátu

